

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

REGLEMENTAREA PREȚURILOR ALIMENTELOR ÎN STATE ALE UNIUNII EUROPENE

studiu documentar

aprilie 2026

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

Documentare și sinteză: Irina-Sorina ANASTASE, consilier parlamentar;

Direcția studii și documentare legislativă

Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București

Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070

E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

CONSIDERAȚII GENERALE.....	4
ASPECTE COMPARATIVE	4
ROMÂNIA.....	4
BULGARIA	6
CROAȚIA.....	7
CIPRU	10
CEHIA.....	11
ESTONIA.....	12
GERMANIA	13
GRECIA.....	14
IRLANDA.....	16
ITALIA.....	17
LETONIA	19
LITUANIA	21
POLONIA.....	22
PORTUGALIA	23
SLOVENIA.....	25
SPANIA.....	27
SUEDIA	28
ȚĂRILE DE JOS	29
UNGARIA	30
WEBOGRAFIE	32

CONSIDERAȚII GENERALE

Creșterea rapidă a prețurilor alimentelor reprezintă o problemă sensibilă pentru politicile guvernamentale, mai ales în circumstanțe internaționale caracterizate de instabilitate economică și de escaladarea unor situații conflictuale. În situații de criză, cele mai multe state aleg să intervină atunci când prețul bunurilor de strictă necesitate (coșul zilnic) devine o problemă pentru marea majoritate a cetățenilor.

Fie că vorbim despre plafonări de prețuri, scăderea TVA sau limitări ale marjelor de profit, statele europene au luat diverse măsuri pentru a controla (în sensul de a tempera) prețul alimentelor în timpul crizelor din ultimii ani; unele țări au mecanisme permanente, altele au preferat să ia măsuri temporare. În unele cazuri (Croatia și Bulgaria), unele măsuri de control al prețurilor au fost determinate de adoptarea de către respectivele țări a monedei euro.

Studiul de față face o trecere în revistă a modului în care guvernele europene au acționat atunci când prețurile alimentelor au crescut prea mult și/sau prea rapid raportat la capacitatea populației de a face față situațiilor de acest gen.

ASPECTE COMPARATIVE

ROMÂNIA

În România nu există un mecanism permanent de stabilire a prețurilor la produsele alimentare. Cu toate acestea, au fost adoptate măsuri temporare având în vedere agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei și creșterea prețurilor la energie și gaze naturale (cu efecte negative majore asupra prețurilor resurselor materiale utilizate în agricultură, cu un impact direct asupra securității alimentare și a accesibilității prețurilor la produsele alimentare de bază).

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 67/2023¹, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 10/2024², Guvernul a limitat marjele aplicate de procesatori, distribuitori și comercianți cu amănuntul. Mai precis, ordonanța a stabilit limite pentru marjele de profit:

- Prelucrători: adaosul comercial maxim este de 20 % din costul de producție.

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/275782>

² <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/278022>

- Distribuitori: adaosul comercial cumulativ pe întregul lanț de distribuție este limitat la maximum 5 % din prețul de achiziție, la care se adaugă costurile operaționale.
- Comercianți cu amănuntul și din sectorul „cash & carry”: adaosul comercial maxim este de 20 % din prețul de achiziție, la care se adaugă costurile directe și indirecte ale comerciantului. Aceasta include reducerile și rabaturile.

Măsurile se referă la o listă de 17 produse agricole și alimentare:

1. Pâine albă simplă cu greutatea între 300 și 500 de grame, fără specialități
2. Lapte de vacă de consum, 1 l, 1,5% grăsime, cu excepția celui UHT
3. Brânză Telemea la bucată
4. Iaurt simplu din lapte de vacă, 3,5% grăsime, greutate maximă 200 de grame
5. Făină albă de grâu „000” până la 1 kg
6. Făină de porumb până la 1 kg
7. Ouă de găină de calibru M
8. Ulei de floarea-soarelui până la 2 l
9. Carne proaspătă de pui** Prin „carne de pui”, în sensul prezentei ordonanțe de urgență, se înțelege: pui întreg, fileuri de pui, pulpe de pui întregi cu os și aripi de pui, în varianta standard.
10. Carne proaspătă de porc**** Carnea de porc, în sensul prezentei ordonanțe de urgență, înseamnă: cotlet de porc, pulpă de porc cu os și fără os, umăr de porc.
11. Legume proaspete vrac***** Legumele proaspete vrac, în sensul prezentei ordonanțe de urgență, înseamnă: roșii, ceapă, castraveți, fasole uscată, morcovi, ardei gras și ardei iute, precum și usturoi.
12. Fructe proaspete vrac Fructele proaspete vrac, în sensul prezentei ordonanțe de urgență, înseamnă mere roșii și mere aurii, prune, pere și struguri de masă.
13. Cartofi albi proaspeți vrac
14. Zahăr alb granulat până la 1 kg
15. Smântână - 12% grăsime
16. Unt până la 250 de grame
17. Marmeladă / gem de fructe până la 350 de grame

Prin ordin comun al ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, al ministrului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului și al președintelui Consiliului Concurenței, a fost instituit un mecanism de monitorizare a prețurilor produselor agricole și alimentare.

Începând cu 1 august 2025, cota de TVA pentru majoritatea alimentelor în România a fost unificată și majorată la 11% (anterior 5% sau 9%), în cadrul unei reforme fiscale. Această cotă de 11% se aplică alimentelor de bază, produselor agricole și băuturilor non-alcoolice, în timp ce produsele cu conținut ridicat de zahăr sunt supuse cotei standard de 21%.

BULGARIA

În Bulgaria au fost în discuție diverse propuneri legislative legate de introducerea unui mecanism de reglementare a prețurilor produselor alimentare:

➤ **Proiectul de lege privind lanțul de aprovizionare cu produse agricole și alimentare³:**

Ministerul Agriculturii și Alimentației a publicat, în iunie 2025, un proiect de lege privind lanțul de aprovizionare cu produse agricole și alimentare. Proiectul de lege prevedea introducerea de majorări în lanțul de aprovizionare cu produse agricole și alimentare. Persoanele obligate în sensul proiectului de lege sunt *toate persoanele fizice și juridice care desfășoară activități de-a lungul lanțului de aprovizionare pe teritoriul Republicii Bulgaria*. Proiectul de lege prevede introducerea următoarelor majorări comerciale maxime în ceea ce privește achiziționarea și vânzarea de produse agricole și alimentare, definite într-o listă adoptată printr-o decizie a Consiliului de Miniștri:

- pentru un procesator: maximum 20% din costul de producție al produsului, calculat în conformitate cu reglementările contabile actuale;
- pentru un angrosist de-a lungul întregului lanț de aprovizionare: maximum 10% din prețul de achiziție după adăugarea costurilor directe și indirecte pentru produsele relevante;
- pentru un comerciant cu amănuntul cu o cifră de afaceri de peste 20 de milioane de leva: maximum 20% din prețul de achiziție după adăugarea costurilor de vânzare a produselor relevante.

➤ **Proiectul de lege privind suprataxele marginale pentru produsele alimentare de bază⁴:**

Proiectul de lege a fost înaintat celei de-a 51-a Adunări Naționale de către un grup de parlamentari la data de 6 februarie 2025. Acest proiect de lege propunea:

- stabilirea unei suprataxe marginale de până la 10% pentru produsele alimentare de bază, stabilită prin hotărâre a Consiliului de Miniștri;
- amplasarea într-un loc vizibil în imediata apropiere a produselor alimentare a prețurilor de livrare și de vânzare a acestora;

Persoanele obligate, în sensul proiectului de lege, sunt *comercianții cu amănuntul care comercializează produse alimentare cu o cifră de afaceri anuală de peste 10 milioane de leva*. Proiectul de lege prevede că persoanele obligate să stabilească un preț de vânzare pentru produsele alimentare în limita unei suprataxe marginale de până la 10% în anul calendaristic precedent.

³ <https://www.mzh.government.bg/bg/normativni-aktove/proekti-na-normativni-aktove/proekt-na-reshenie-na-ministerskiya-svet1306/>

⁴ <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166035>

➤ **Proiectul de lege privind adaosul comercial maxim pentru bunurile incluse într-un coș de produse pentru gospodării⁵:**

În ianuarie 2026 a fost depus - tot în Parlament - un proiect de lege al cărui scop era de a înăspri controlul asupra prețurilor și adaosurilor de prețuri la produsele de bază până la sfârșitul anului 2026 (datorită tranziției la moneda europeană comună și protejării consumatorilor finali de speculații și practici comerciale necorespunzătoare).

Potrivit actului normativ, o măsură importantă consta în adoptarea de către Consiliul de Miniștri a așa-numitului „Coș de consum”, care include produse alimentare de bază și bunuri precum făină, pâine, lapte, zahăr, orez etc., și introducerea unui plafon de 20% la adaosul comercial al bunurilor din coș între producător sau importator și consumatorii finali.

În expunerea de motive a proiectului de lege se precizează că modele similare sunt aplicate în majoritatea țărilor europene, precum Germania, Franța, Grecia și Spania. Proiectul de lege vizează în principal sprijinirea și protejarea grupurilor social vulnerabile - pensionari, familii cu copii și gospodării cu venituri mici în care cheltuielile cu alimentele depășesc 50% din venitul lunar.

CROAȚIA

Croația a introdus moneda euro ca monedă națională la 1 ianuarie 2023. Introducerea euro în Croația a implicat și reglementarea prețurilor, adică stabilirea obligatorie a prețurilor duble în kuna și euro. Obligația de stabilire a prețurilor duble pentru toate entitățile comerciale a început la 5 septembrie 2022 și a durat până la 31 decembrie 2023. Stabilirea prețurilor duble a servit ca o măsură cheie pentru a preveni creșterile nejustificate de prețuri și conversia incorectă a prețurilor.

Legea privind introducerea monedei euro ca monedă oficială în Republica Croația⁶ a fost adoptată ca o lege-cadru, având în vedere că este un punct de referință solid pentru toate fazele introducerii monedei euro ca monedă oficială în Republica Croația. Principiul protecției consumatorilor și interzicerea creșterilor nejustificate de prețuri ocupă un loc central în acest act normativ.

Ministerul Economiei, în cooperare cu Comitetul de Coordonare pentru Ajustare Economică și Protecția Consumatorilor, a stabilit Codul de Etică⁷ ca unul dintre mecanismele care contribuie la crearea unui mediu sigur pentru consumatori și permite o introducere fiabilă și transparentă a euro în Republica Croația. Acesta a fost destinat tuturor entităților comerciale din sectoarele nefinanciar și financiar care operează în relații directe cu consumatorii și a fost valabil până la 1 ianuarie 2024.

⁵ <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166790>

⁶ https://www.zakon.hr/z/3157/zakon-o-uvodenju-eura-kao-sluzbene-valute-u-republici-hrvatskoj#google_vignette

⁷ https://mingo.gov.hr/UserDocsImages/slike/Vijesti/2022/Eti%C4%8Dki%20kodeks-tekst-final_2022.pdf

În paralel, Ministerul Economiei a organizat o monitorizare triplă⁸ a tendințelor prețurilor de vânzare cu amănuntul pentru bunurile și serviciile achiziționate cel mai frecvent:

- În cooperare cu Biroul Central de Statistică, a fost organizată monitorizarea lunară a prețurilor în nouă orașe croate (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Varaždin, Dubrovnik, Pula, Slavonski Brod și Sisak), din care se calculează prețurile medii de vânzare cu amănuntul.

Biroul Central de Statistică a angajat inspectori de prețuri și a realizat un studiu statistic „Prețurile medii de vânzare cu amănuntul ale bunurilor și serviciilor în kuna și în euro în Republica Croația”. Au fost selectate 103 produse pentru monitorizarea prețurilor medii de vânzare cu amănuntul, dintre care 78 au fost bunuri și 25 au fost servicii (coș de produse). Ministerul Economiei prelucrează și publică lunar comunicate de presă privind mișcarea prețurilor medii de vânzare cu amănuntul în kuna și în euro ale coșului de produse, iar prețurile medii din septembrie 2022 sunt utilizate ca prețuri de referință.

- Asociațiile pentru protecția consumatorilor monitorizează mișcările prețurilor bunurilor și serviciilor în kuna și în euro în perioada de dublă stabilire obligatorie a prețurilor pentru un coș de produse format din 45 de bunuri și 10 servicii.
- Aplicația „*Mișcarea prețurilor*”⁹ oferă consumatorilor informații într-un singur loc cu privire la dinamica prețurilor de vânzare cu amănuntul pentru cele 78 de categorii de produse de bază care alcătuiesc coșul de bază. Datele pot fi căutate prin diverse filtre: după comerciant cu amănuntul, după categorie de produse și după filtre: mai ieftin, mai scump, la reducere, preț neschimbat. Prețurile sunt actualizate la fiecare 15 zile, adică pe 15 ale lunii și în ultima zi a lunii și comparativ cu 31 decembrie 2022 pentru lanțurile de magazine care transmit periodic prețurile de vânzare cu amănuntul spre publicare.

În ianuarie 2023, Guvernul Republicii Croația a adoptat o *Concluzie privind implementarea principiului interzicerii creșterilor nejustificate de prețuri*¹⁰, potrivit căreia toate entitățile comerciale care au majorat prețurile bunurilor și serviciilor contrar prevederilor *Legii privind introducerea monedei euro* erau obligate să revizuiască prețurile de vânzare cu amănuntul ale bunurilor și serviciilor lor în conformitate cu principiile și regulile fundamentale ale *Legii privind introducerea monedei euro*, astfel încât acestea să fie stabilite la un maxim al prețurilor de vânzare cu amănuntul valabile la 31 decembrie 2022.

Pentru a asigura stabilitatea prețurilor, Guvernul Republicii Croația, în sesiunea sa din 14 septembrie 2023, a adoptat Decizia privind măsurile directe de control al

⁸ <https://mzost.gov.hr/vijesti/pracenje-kretanja-cijena-roba-i-usluga-u-kunama-i-u-eurima-u-republici-hrvatskoj-u-studenom-2023/9531>

⁹ <https://vlada.gov.hr/ministar-filipovic-predstavio-aplikaciju-kretanja-cijena-od-danas-dostupna-gradjanima/37827>

¹⁰ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_01_3_37.html

prețurilor pentru anumite produse din comerțul cu amănuntul¹¹ pe baza căreia se stabilesc cele mai mari prețuri de vânzare cu amănuntul pentru anumite produse. Produsele selectate (pe baza unei analize a celor mai frecvent utilizate produse din coșul de cumpărături) cuprindeau:

1. ulei de floarea soarelui comestibil per litru
2. lapte UHT cu 2,8% grăsime din lapte per litru
3. zahăr alb cristalin per kilogram
4. făină tip T-550 fină per kilogram
5. făină tip T-400 picantă per kilogram
6. carne tocată de porc ambalată (ambalată în atmosferă controlată) per kilogram
7. fileuri întregi per kilogram
8. iaurt, pahar și sticlă 180 grame/200 grame
9. bloc de brânză Gouda semitare pentru feliere per kilogram
10. orez cu bob lung per kilogram
11. spaghetti 500 grame
12. ouă proaspete clasa M, crescute în cuști 10 bucăți
13. ceafă de porc dezosată per kilogram
14. hot dog de pui/curcan, ambalaj per kilogram
15. bacon de hamburger per kilogram
16. morcovi vrac per kilogram
17. mazăre colorată vrac cu kilogram
18. roșii pasate 500 mililitri
19. lămâie vrac per kilogram
20. mere "Gala" vrac per kilogram
21. ciocolată cu lapte, fără aditivi, într-un pachet de 80 până la 100 de grame
22. sirop cu zahăr per litru
23. pastă de dinți 125 mililitri
24. gel de duș pentru bărbați și femei 250 mililitri
25. șampon de la un litru
26. hârtie igienică, cu trei straturi, 10 role
27. absorbante igienice standard per bucată
28. scutece standard per bucată
29. cinci kilograme de cartofi
30. ceafă de vită cu oase per kilogram.

Pentru a asigura în continuare accesibilitatea cetățenilor la bunurile de primă necesitate, Guvernul Republicii Croația, în sesiunea din 31 ianuarie 2025, a adoptat *Decizia privind măsurile directe de control al prețurilor anumitor produse și anumitor categorii de produse în comerțul cu amănuntul*¹². De asemenea, lista a fost completată cu încă alte 40 de noi produse, comercianții cu amănuntul fiind obligați să furnizeze cel puțin un produs din fiecare categorie la cel mai mare preț permis prescris. Lista completă și prețul maxim pentru fiecare produs pot fi consultate [aici](#).

¹¹ <https://www.zakon.hr/c/vijest/57979/nn-107-2023-%2815.9.2023.%29%2C-odluka-o-izravnim-mjerama-kontrole-cijena-odredenih-proizvoda-u-trgovini-na-malo>

¹² https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2025_02_17_166.html

Pentru a asigura stabilitatea pieței, pentru a proteja nivelul de trai al cetățenilor și a crește transparența în formarea prețurilor, în martie 2025 a fost adoptată *Legea privind măsurile excepționale de control al prețurilor*¹³, care prevedea monitorizarea modificărilor de prețuri prin obligația comerciantului de a indica clar, pe lângă prețul curent de vânzare cu amănuntul și prețul anterior al produsului dintr-o anumită perioadă sau de la o anumită dată. În plus, comercianții vor fi obligați să marcheze clar produsele cu prețuri limitate folosind semne vizuale, un pliant sau un afiș. În spațiile de vânzare mai mari, de peste 400 m², comercianții vor trebui, de asemenea, să asigure zone speciale în zona de vânzare pentru produsele aflate în regim de prețuri limitate, facilitând identificarea acestora de către consumatori.

De asemenea, legea prevede sancțiuni stricte pentru nerespectarea măsurilor prescrise, inclusiv amenzi pentru persoanele juridice și fizice și confiscarea bunurilor dobândite ilegal.

CIPRU

În Cipru, în conformitate cu „*Legea privind stabilirea prețurilor maxime de vânzare cu amănuntul pentru anumite produse în anumite puncte de vânzare din 2025*” (Legea 19(I)/2025)¹⁴, ministrul energiei, comerțului și industriei este autorizat să stabilească, prin decret, prețurile maxime de vânzare pentru anumite produse și pentru o perioadă de timp definită, la anumite puncte de vânzare.

În conformitate cu „*Decretul privind stabilirea prețurilor maxime de vânzare cu amănuntul ale produselor și punctelor de vânzare din 2025*” (KDP 57/2025)¹⁵ al Ministerului Energiei, Comerțului și Industriei, care este în vigoare de la 21 februarie 2025, s-au stabilit următoarele:

- I. Prețul maxim de vânzare de 0,60 € pentru apa îmbuteliată în ambalaje de 500 ml, indiferent dacă este refrigerată sau nu, în aeroporturi, porturi, locuri de desfășurare a evenimentelor sportive (cu excepția perioadelor de desfășurare a meciurilor sau evenimentelor), pe plaje, în situri arheologice, muzee, cinematografe, teatre, parcuri de distracții, grădini zoologice și spitale.
- II. Prețul maxim de vânzare de 0,60 € pentru apa potabilă, inclusiv apa îmbuteliată, servită într-un pahar cu o cantitate corespunzătoare de 500 ml, în timpul meciurilor sau evenimentelor din complexe sportive.

Decretul a fost valabil până la 31 decembrie 2025. În 2026 acesta a fost abrogat și înlocuit cu „*Decretul (nr. 2) din 2025 privind înregistrarea și monitorizarea prețurilor de vânzare cu amănuntul ale produselor*” (KDP 1/2026)¹⁶.

¹³ https://www.zakon.hr/z/842/zakon-o-iznimnim-mjerama-kontrole-cijena#google_vignette

¹⁴ https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2025_1_19/full.html

¹⁵ https://cylii.org/document?id=cy/legis/kdp/arith/2025/2025_1_57.pdf

¹⁶ https://cylii.org/document?id=cy/legis/kdp/arith/2026/2026_1_1.pdf

Printre produsele menționate în acest ultim act normativ se numără laptele pentru sugari (lichid și praf), scutecele pentru copii și adulți, precum și produsele de igienă feminină (tampoane, absorbante și protecții pentru incontinență). În categoria legumelor proaspete sau pur și simplu refrigerate, decretul include: cartofi, roșii, ceapă, usturoi, praz și produse similare, varză, conopidă și broccoli, varză, gulie, salată și cicoare, morcovi, napi, sfeclă roșie pentru salată, frunze de pădărie, țelină de rădăcină, ridichi și rădăcini comestibile similare, castraveți și castraveci, leguminoase cu sau fără păstăi (cum ar fi mazărea și fasolea), vinete, țelină, ciuperci, ardei, spanac, anghinare, măsline neprelucrate, dovleci, dovlecei, verdețuri pentru salată, altele decât salata verde (cum ar fi coriandru, pătrunjel), capere și fenicul. În categoria fructelor proaspete se includ: bananele, smochinele, citricele, strugurii, pepenii și pepenii verzi, merele și perele, caisele, piersicile, cireșele, nectarinele și prunele, precum și căpșunile și kiwi.

CEHIA

În Republica Cehă nu există actualmente niciun mecanism de reglementare a prețurilor la produse alimentare (și nici nu a existat unul în ultimii 5 ani).

În februarie 2026, statul ceh a decis să introducă o nouă funcție, cea de *ombudsman pentru alimente*¹⁷. Sarcinile sale vor include compararea prețurilor produselor individuale și a prețurilor alimentelor din magazinele cehe cu cele din străinătate, postul urmând să fie ocupat de un expert din cadrul Ministerului Agriculturii. El se va concentra și asupra marjelor de profit.

De asemenea, ministrul Agriculturii ceh a anunțat și constituirea unui grup de lucru special care să supravegheze și monitorizeze marjele din cadrul lanțului alimentar, iar coaliția de guvernare intenționează să introducă mai multe măsuri parte a unui plan pentru alimente mai ieftine. În acest sens, se vorbește despre creșterea competitivității sectorului alimentar, abordarea problemei practicilor comerciale neloiale și transparența în lanțul alimentar, dar nu este exclusă nici o reducere a TVA-ului la alimente (10%) ca o modalitate de a le ieftini.

Până acum *Legea privind prețurile*¹⁸ permitea autorităților competente să reglementeze prețurile alimentelor în următoarele circumstanțe:

- atunci când piața este amenințată de efectele unei concurențe restrânse,
- atunci când este necesar din cauza unei situații extraordinare de piață,
- atunci când este necesar în conformitate cu reglementările Uniunii Europene
- atunci când este necesar din interes public pentru menținerea unui echilibru între vânzător și cumpărător în ceea ce privește bunurile care sunt subvenționate integral sau parțial din bugetul de stat sau din alte fonduri publice.

¹⁷ <https://ekonomickydenik.cz/potravinovy-ombudsman-v-akci/>

¹⁸ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-526>

Deși *Legea privind prețurile* a fost modificată la sfârșitul anului 2024 (cu efect de la 1 ianuarie 2025), modificarea nu a introdus nicio reglementare directă a prețurilor alimentelor. Singura schimbare relevantă se referă la Oficiul pentru Protecția Concurenței (ÚOHS), căruia i s-a acordat autoritatea de a obține informații de la organisme de reglementare a prețurilor. Aceste informații pot fi utilizate de ÚOHS pentru a-și consolida competențele de supraveghere în domeniile protecției concurenței și abuzului de putere de piață semnificativă în vânzarea de produse agricole și alimentare.

În plus, începând cu ianuarie 2025, s-a aplicat o cotă redusă de TVA de 12% pentru majoritatea produselor alimentare, cu excepția alcoolului, a cafelei și a ceaiului.

ESTONIA

Prețurile alimentelor și băuturilor nealcoolice din Estonia au crescut cu 83% în zece ani, creșterea fiind de două ori mai rapidă decât media zonei euro, conform datelor Eurostat din 2024¹⁹. În același timp, Estonia este unul dintre cele trei state membre ale UE care nu aplică o cotă redusă de TVA pentru produsele alimentare.

Cu toate acestea, țara nu are în vigoare niciun mecanism specific sau direct de reglementare a prețurilor alimentelor și nici nu a existat unul în trecutul recent. În Estonia nu există acte legislative specifice care să reglementeze direct prețurile alimentelor. Totuși, există mecanisme și măsuri generale care pot influența prețurile alimentelor²⁰:

- **TVA:** produsele alimentare sunt supuse unei cote generale de TVA de 24 % (din iulie 2025; înainte de această dată, cota era de 22 %). Posibilitatea reducerii TVA-ului pentru produsele alimentare a fost discutată în parlament (în primul rând de către Partidul Central) în scopul reducerii TVA-ului asupra prețurilor alimentelor și al sprijinirii consumatorilor cu venituri mai mici. Aceste propuneri nu au fost adoptate până în prezent, iar Guvernul nu intenționează să o facă²¹, invocând următoarele motive:
 - Scăderea veniturilor fiscale: reducerea TVA-ului la produsele alimentare ar însemna o pierdere semnificativă a veniturilor fiscale pentru stat. Aceste venituri sunt necesare pentru finanțarea serviciilor publice și a infrastructurii.
 - Ineficiență: guvernul și-a exprimat opinia că reducerea TVA-ului s-ar putea să nu ducă la o scădere semnificativă a prețurilor pentru consumatorul final. În schimb, aceasta ar putea avantaja comercianții cu amănuntul sau producătorii, nu consumatorii care au cu adevărat nevoie de ajutor.

¹⁹ <https://majandus.postimees.ee/8334869/poorane-hinnatous-eestis-kallines-toit-kumne-aastaga-kaks-korda-kiiremini-kui-euroalal-keskmiselt>

²⁰ Conform răspunsului Parlamentului Estoniei la ECPRD 6104

²¹ <https://www.err.ee/1609975974/ligi-toidu-kaibemaksu-alandamine-oleks-rumal-otsus>

- Măsuri alternative: Estonia a considerat până în prezent că există modalități mai eficiente de a sprijini familiile cu venituri reduse și producătorii de alimente, cum ar fi subvențiile directe sau prestațiile sociale destinate anumitor grupuri țintă.
 - Situația concurențială: concurența pe piața estoniană de retail este foarte acerbă, iar unii reprezentanți ai sectorului au confirmat că o cotă mai mică a TVA-ului nu ar însemna neapărat prețuri mai mici pentru consumatori.
- **Legea concurenței**²²: Autoritatea estoniană pentru concurență monitorizează funcționarea pieței și se asigură că nu există concurență neloială sau acorduri privind prețurile care ar putea afecta prețurile produselor alimentare.
 - **Ajutoare și subvenții**: Producătorilor agricoli și producătorilor de alimente li se acordă diverse ajutoare și subvenții, care pot influența indirect prețurile produselor alimentare, ajutând producătorii să-și acopere costurile de producție și să mențină prețurile la un nivel mai scăzut.
 - **Autoritatea pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Tehnică (TTJA)**²³: TTJA monitorizează ca produsele oferite consumatorilor să fie sigure și să îndeplinească cerințele stabilite. Deși nu reglementează direct prețurile, aceasta contribuie la asigurarea faptului că consumatorii primesc produse de calitate pentru banii lor.

GERMANIA

În Germania nu există o reglementare legală a prețurilor produselor alimentare sau limite maxime de preț în comerțul cu amănuntul. Formarea prețurilor se realizează prin cerere și ofertă în cadrul economiei de piață libere (sociale)²⁴.

Conform articolului 20 alineatul (3) din Legea împotriva restricțiilor concurenței (GWB)²⁵, întreprinderile cu o putere de piață superioară față de concurenții mici și mijlocii nu pot oferi produse alimentare sub așa-numitul preț de cost, pentru a preveni concurența neloială. Această reglementare nu este limitată în timp și se aplică exclusiv comerțului cu amănuntul staționar.

În plus, Legea privind organizațiile agricole și lanțul de aprovizionare (AgrarOLkG)²⁶ interzice anumite practici comerciale neloiale în lanțul de aprovizionare cu produse alimentare. Printre acestea se numără, de exemplu, plățile întârziate, anulările pe termen scurt sau modificările unilaterale ale

²² <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/508012025002/consolide>

²³ <https://www.ttja.ee/en>

²⁴ <https://dserver.bundestag.de/btd/21/005/2100529.pdf>

²⁵ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gwb/index.html

²⁶ <https://www.gesetze-im-internet.de/agrarmsg/index.html>

contractelor de către cumpărătorii mai mari față de furnizorii mai slabi. Cu toate acestea, această lege nu conține o reglementare directă a prețurilor.

La începutul acestui an social-democrații germani, inspirându-se din modelul grecesc, au propus proiectul “Coșul German”²⁷, care vizează asigurarea unor prețuri stabile și accesibile pentru alimentele de bază, toate produse în Germania, și astfel acordarea și a unui sprijin sporit producătorilor interni. Experții din mediul de afaceri, comerț și industria alimentară critică ideea²⁸ ca fiind o intervenție în mecanismele pieței, ridicând întrebări cu privire la stabilirea prețurilor și implementare și confruntându-se cu costuri ridicate care, în cele din urmă, ar trebui suportate de stat. Aceștia susțin că alte măsuri, cum ar fi reducerile de impozite, ar fi mai eficiente.

Până în momentul redactării acestei lucrări documentare factorii de decizie nu au luat încă o hotărâre pe acest subiect, dezbaterile fiind în desfășurare.

GRECIA

La finalul lunii martie 2026 Ministrul Dezvoltării din Grecia a avertizat cu privire la riscul unei inflații explozive și la amenințarea unei reduceri a ratei de creștere a țării, din cauza conflictelor militare din regiunea extinsă a Orientului Mijlociu.

În cursul lunii martie Guvernul elen a decis impunerea unui plafon al marjei de profit brut, până la 30 iunie 2026, pentru combustibili, alimente și bunuri de primă necesitate²⁹. Reglementările vor fi aplicate industriei, supermarketurilor, companiilor de comercializare a combustibililor și benzinărilor. În ceea ce privește alimentele, niciun produs nu poate fi vândut cu un procent de profit brut per cod mai mare decât procentul mediu pe care același produs l-a avut în 2025. Această măsură va fi inițial în vigoare până la 30 iunie. În caz de încălcare a măsurii, sunt prevăzute amenzi de până la 5 milioane de euro, în funcție de mărimea afacerii și de cantitatea de produse pentru care s-a constatat un profit excesiv. Regulamentul vizează industria alimentară, comerțanții angro, supermarketurile și companiile care comercializează produsele specifice.

Lista orientativă a celor 61 de produse pentru care se impune un plafon al marjei de profit³⁰ include alimente precum orezul, pâinea, brânza, leguminoasele, pastele, ouăle, laptele, iaurturile și legumele congelate, precum și uleiul, zahărul alb, cafeaua, detergenții, scutecele și hrana pentru animale și poate fi consultată [aici](#).

Dincolo de criza generată de conflictele din Orientul Mijlociu, în Grecia există de ani de zile mecanisme de reglementare a prețurilor alimentelor, alături de măsuri

²⁷ <https://www.spiegel.de/wirtschaft/unternehmen/spd-fordert-deutschlandkorb-fuer-guenstige-lebensmittel-so-reagieren-die-supermaerkte-a-b8b6b2ad-0b15-4465-8d6e-e816f89096b9>

²⁸ <https://www.mdr.de/nachrichten/deutschland/wirtschaft/deutschland-korb-lebensmittel-preise-kritik-100.html>

²⁹ <https://www.ertnews.gr/featured/anakoinothikan-ta-plafon-se-kaysima-kai-souper-market-eos-kai-5-ekat-eyro-ta-prostima-gia-tin-aisxrokerdeia/>

³⁰ <https://www.ertnews.gr/eidiseis/oikonomia/metra-kata-tis-aisxrokerdeias-pos-tha-efarmostei-to-plafon-se-trofima-kai-kaysima/>

care nu stabilesc în mod direct prețurile anumitor produse, ci vizează controlul acestora.

Astfel, prin *Decizia ministerială comună (K.Y.A.) 70776/2016*³¹ s-au stabilit prețuri maxime de vânzare pentru anumite produse în anumite puncte de vânzare. Acestea includ cantine, chioșcuri, baruri, cafenele, restaurante și alte unități de alimentație publică, precum și distribuitoare automate, care funcționează sau sunt amplasate în anumite locații. Acest lucru se datorează faptului că, în aceste locații, concurența nu poate funcționa adesea în mod eficient, ceea ce duce la condiții de monopol în care consumatorii au o alegere limitată.

Produsele vizate și prețurile maxime sunt:

- Apă îmbuteliată: 0,50 € pentru 500 ml și 0,75 € pentru 750 ml.
- Pâine prăjită și sandvișuri: 1,25–1,45 €.
- Cafea și ceai: 1,20–1,45 €.

Aceste prețuri se aplică vânzărilor din școli și universități, aeroporturi, locuri de desfășurare a evenimentelor sportive și situri arheologice, nave și trenuri, instanțe de judecată, spitale, clinici și stații de autobuz interurbane. Acest mecanism are caracter permanent.

În ultimii ani, guvernul elen a introdus măsuri menite să prevină majorarea nejustificată a prețurilor la bunurile de consum de bază și să combată speculațiile.

Legea 5055/2023³² impune supermarketurilor să declare fiecare creștere de preț din partea furnizorilor pentru produsele esențiale sau cu cerere mare (articolul 15). Astfel, actul normativ prevede în articolul menționat că hipermarketurile alimentare și de alte produse care desfășoară activități de vânzare cu amănuntul („supermarketuri”), a căror cifră de afaceri anuală totală depășește nouăzeci de milioane (90.000.000) de euro, pe baza situațiilor financiare imediat anterioare, de la intrarea în vigoare a prezentei perioade de gestionare, vor notifica Ministerul Dezvoltării orice creștere a prețului de achiziție de către un furnizor de produse de larg consum necesare pentru un trai decent sau care sunt la mare căutare. În plus, legea prevede anunțarea periodică a prețurilor orientative pentru fructe și legume (articolul 17), deoarece prețurile acestora sunt adesea instabile din cauza caracterului sezonier. Această lege a inclus inițial și dispoziții privind etichetarea produselor provenite de la întreprinderile care participă la inițiative permanente de reducere a prețurilor, dar această măsură nu a fost reînnoită. Sunt prevăzute amenzi semnificative pentru a încuraja respectarea legii.

În plus, din 2022 este în vigoare programul „Coșul de cumpărături al gospodăriei”. Această inițiativă, reglementată de articolul 55 din Legea 5045/2023³³, a fost lansată inițial ca măsură temporară pentru a contracara creșterea prețurilor la alimente și la alte produse din supermarketuri, dar continuă să fie prelungită la

³¹ <https://www.taxheaven.gr/circulars/24129/ario-70776-4-7-2016>

³² <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/915427/nomos-5055-2023>

³³ <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/904922/nomos-5045-2023>

expirarea termenelor anterioare. Ea se aplică supermarketurilor cu o cifră de afaceri anuală totală care depășește 90 de milioane de euro.

Măsura nu impune limite maxime de preț, ci încurajează marile supermarketuri să reducă voluntar prețurile. Prin lista compilată de produse de bază la prețuri reduse, se depun eforturi pentru a monitoriza și menține prețurile acestor produse în limite normale, cu o tendință de scădere.

IRLANDA

În general, întreprinderile din Irlanda au libertatea de a-și stabili propriile prețuri, cu condiția ca acest lucru să se facă în mod independent și în conformitate cu legislația privind protecția consumatorilor. Comisia pentru Concurență și Protecția Consumatorilor (CCPC)³⁴ este organismul independent prevăzut de lege care asigură respectarea legislației privind concurența și protecția consumatorilor în Irlanda.

CCPC nu este o autoritate de reglementare a prețurilor și nu are rolul de a aproba nivelurile prețurilor la nivelul întregii economii, însă are un rol în ceea ce privește aplicarea legislației relevante privind stabilirea prețurilor și afișarea acestora, prin intermediul unei serii de instrumente juridice, inclusiv Legea privind protecția consumatorilor din 2007³⁵, Legea privind drepturile consumatorilor din 2022³⁶ și Regulamentul Comunităților Europene (Cerințe privind indicarea prețurilor produselor) din 2002³⁷.

Legislația irlandeză privind protecția consumatorilor în materie de prețuri obligă comercianții să afișeze în mod clar prețurile pentru consumatori înainte ca aceștia să efectueze o tranzacție. Dacă un comerciant percepe un preț pentru un produs care este mai mare decât prețul afișat, acest lucru poate constitui o practică comercială înșelătoare. Regulamentele introduse în 2022³⁸ prevăd că orice întreprindere care promovează o reducere este acum obligată să afișeze prețul anterior, care trebuie să fie cel mai mic preț aplicat în ultimele 30 de zile³⁹.

În Irlanda, cota zero de TVA⁴⁰ se aplică majorității produselor alimentare, cum ar fi pâinea, produsele lactate, carnea, pastele, legumele, ceaiul/cafeaua, alimentele pentru copii etc. Cota redusă de 13,5% se aplică produselor de panificație pe bază de făină sau ouă, cum ar fi prăjiturile, biscuiții, napolitanele și fursecurile. Cota standard de 23% se aplică produselor de cofetărie, cum ar fi ciocolata și dulciurile, înghețata, chipsurile, floricelele de porumb, nucile sărate sau prăjite etc.

³⁴ <https://www.ccpc.ie/>

³⁵ <https://revisedacts.lawreform.ie/eli/2007/act/19/revised/en/html>

³⁶ <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2022/act/37/enacted/en/html>

³⁷ <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2002/si/639/made/en/print>

³⁸ <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2022/si/597/made/en/print>

³⁹ <https://www.ccpc.ie/business/help-for-business/guidelines-for-business/price-reductions/>

⁴⁰ <https://www.revenue.ie/en/tax-professionals/tdm/value-added-tax/part03-taxable-transactions-goods-ica-services/Goods/vat-on-food-and-drink-supplied-by-wholesalers-and-retailers.pdf>

În plus, Autoritatea de Reglementare din Sectorul Agroalimentar, înființată în temeiul *Legii din 2023 privind lanțul de aprovizionare agricol și alimentar*⁴¹, are competențe legale de a colecta, analiza și publica date privind prețurile și condițiile de piață de-a lungul întregului lanț de aprovizionare agroalimentar.

În decembrie 2025, Ministrul Agriculturii, Alimentației și Mediului Marin a anunțat competențe suplimentare pentru Autoritatea de Reglementare Agroalimentară în ceea ce privește funcția sa de analiză a prețurilor și a pieței. Aceste competențe suplimentare sunt prevăzute în Regulamentul privind domeniul agro-alimentar (informații privind prețurile și marketingul) din 2025⁴², care a fost publicat la 30 decembrie 2025 și va intra în vigoare la 31 decembrie 2026.

ITALIA

În ianuarie 2026 Autoritatea italiană pentru concurență (AGCM) a deschis o anchetă privind comerțul cu amănuntul la scară largă din cauza creșterii anormale a prețurilor alimentelor de la începutul pandemiei⁴³. Lanțul de aprovizionare, marjele și concurența sunt analizate în profunzime.

Datele oficiale arată că între octombrie 2021 și octombrie 2025, prețurile alimentelor au crescut cu aproximativ 24,9% . În aceeași perioadă, inflația generală a stagnat la aproximativ 17,3% . Ancheta este programată să se încheie pe 31 decembrie 2026. Până atunci, Autoritatea va continua să colecteze date și să evalueze informațiile primite.

În Italia, prețurile cu amănuntul la produsele alimentare sunt, în general, stabilite în mod liber de piață. Cu toate acestea, în ultimii ani, au fost introduse anumite mecanisme pentru a limita creșterile de prețuri și a proteja consumatorii. Spre deosebire de alte țări din UE, Italia a optat pentru măsuri neocoercitive și instrumente de monitorizare, în locul unui control administrativ direct asupra prețurilor cu amănuntul. În 2023 a fost introdus un mecanism permanent de monitorizare și intervenție asupra evoluției prețurilor de consum. Astfel, Decretul-lege nr. 5 din 14 ianuarie 2023⁴⁴, modificat apoi prin Legea nr. 23 din 10 martie 2023⁴⁵, a consolidat competențele Autorității de Supraveghere a Prețurilor și a instituit Comisia de alertă rapidă pentru monitorizarea prețurilor⁴⁶.

Acesta este un organism interministerial prezidat de Autoritatea de Supraveghere a Prețurilor, cu participarea reprezentanților agențiilor de statistică (cum ar fi ISTAT), ministerelor relevante, Poliției Financiare (Guardia di Finanza),

⁴¹ <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2023/act/19/section/12/enacted/en/html>

⁴² <https://pdf.browsealoud.com/PDFViewer/Desktop/viewer.aspx?file=https://pdf.browsealoud.com/StramingProxy.ashx?url=https://www.irishstatutebook.ie/pdf/2025/en.si.2025.0629.pdf&opts=www.irishstatutebook.ie#langidsrc=en-ie&locale=en-ie&dom=www.irishstatutebook.ie>

⁴³ <https://giornalegiuridico.it/prezzi-alimentari-alle-stelle-lagcm-apre-unindagine-sulla-grande-distribuzione/>

⁴⁴ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2023-01-14;5>

⁴⁵ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2023-03-10;23>

⁴⁶ Conform răspunsului Camerei Deputaților din Italia la ECPRD 6104

autorităților de reglementare independente, asociațiilor de consumatori (CNCU), reprezentanților regiunilor și provinciilor autonome și – atunci când sunt implicate lanțurile de aprovizionare agroalimentare – un reprezentant al Inspectoratului Antifraudă al Ministerului Agriculturii, Suveranității Alimentare și Pădurilor.

Cum funcționează mecanismul: *Comisia de alertă rapidă* are sarcina de a monitoriza în permanență prețurile bunurilor de consum esențiale, în special de a evalua impactul costurilor materiilor prime și al energiei asupra prețurilor finale. Aceasta servește ca instrument de alertă timpurie; apoi *Autoritatea de supraveghere a prețurilor* poate convoca de urgență Comisia atunci când se detectează anomalii de preț sau creșteri neobișnuite de-a lungul lanțului de aprovizionare, pentru a investiga cauzele și a coordona măsurile adecvate de monitorizare. În cadrul reuniunilor, pe baza datelor furnizate de organismele statistice și a discuțiilor cu reprezentanții tuturor părților implicate în lanțul de aprovizionare (producție, prelucrare, distribuție, consumatori etc.), Comisia analizează dinamica costurilor și a prețurilor pentru a identifica comportamente speculative sau denaturări ale pieței. În cazul în care analiza relevă creșteri nejustificate ale prețurilor sau speculații de-a lungul lanțului de aprovizionare (de la producție până la comerțul cu amănuntul), Autoritatea de Supraveghere a Prețurilor raportează concluziile ministrului pentru întreprinderi, care informează guvernul pentru ca, acesta să poată lua măsuri corective adecvate sau alte acțiuni.

În esență, Comisia nu impune prețuri sau sancțiuni în mod direct, ci acționează ca un „senzor” și consiliu consultativ tehnic: alertele sale pot duce la intervenții guvernamentale (legislative sau administrative) pentru controlul prețurilor sau combaterea abuzurilor. De exemplu, în urma unui raport al Autorității de Supraveghere a Prețurilor, pot fi lansate inspecții de către Poliția Financiară sau Autoritatea Antitrust pentru a investiga posibile carteluri, sau pot fi promovate acorduri în cadrul lanțului de aprovizionare pentru a stabiliza listele de prețuri.

De exemplu, Comisia de alertă rapidă pentru monitorizarea prețurilor a fost convocată în mai 2023 ca răspuns la o creștere neobișnuită a prețurilor la paste (+17% față de aceeași perioadă a anului precedent, în ciuda scăderii costurilor grâului). În același an, a analizat, de asemenea, factorii care stau la baza evoluției prețurilor la fructe și legume, având în vedere performanța acestora pe piață și impactul fenomenelor meteorologice extreme care au afectat anumite regiuni din Italia. În 2024, Comisia s-a concentrat pe actualizarea dinamicii prețurilor pentru produsele agricole, în special în sectorul fructelor și legumelor.

În 2025, Comisia a fost însărcinată să analizeze tendințele prețurilor pentru produsele precum cafea, cacao și ceai. Astfel, Comisia monitorizează toate produsele de consum esențiale, acordând o atenție specială celor care influențează în mod semnificativ cheltuielile gospodăriilor (în primul rând produsele alimentare, dar și combustibili și produsele energetice). Aceasta poate fi convocată pentru a examina lanțuri de aprovizionare specifice (de exemplu, produse alimentare, combustibili), cu implicarea experților din sector și a părților interesate. Analiza sa acoperă întreaga piață națională, de la producători până la comercianții cu amănuntul, și poate evidenția disparitățile regionale. De exemplu, Observatorul Prețurilor al Ministerului Afacerilor și

al Produselor *Made in Italy* (MIMIT) compară prețurile medii de consum din marile orașe pentru a detecta variații anormale.

Pe lângă instrumentele menționate mai sus, Italia a introdus recent o legislație specifică pentru a combate practicile care maschează efectiv creșterile de prețuri. Astfel, articolul 15-bis din Decretul legislativ nr. 206 din 6 septembrie 2005 (Codul consumatorului), introdus prin articolul 23 din Legea nr. 193 din 16 decembrie 2024⁴⁷ prevede:

1. Producătorii care introduc pe piață, inclusiv prin intermediul distribuitorilor care operează în Italia, un produs de consum care, menținând ambalajul anterior neschimbat, a suferit o reducere a cantității nominale și o creștere aferentă a prețului pe unitatea de măsură dependentă de aceștia, informează consumatorul cu privire la reducerea cantității prin plasarea următoarei mențiuni în câmpul vizual principal al ambalajului de vânzare sau pe o etichetă adezivă: «Acest ambalaj conține un produs X (unitate de măsură) mai mic decât cantitatea anterioară».

2. Obligația de informare menționată la alineatul 1 se aplică pentru o perioadă de șase luni de la data introducerii pe piață a produsului în cauză.

Concret, această normă vizează combaterea fenomenului de „shrinkflation” – reducerea cantității de produs din ambalaj fără o scădere corespunzătoare a prețului, adesea fără a informa în mod clar consumatorul. Măsura se aplică, începând cu 1 octombrie 2025, tuturor produselor de consum preambalate, în principal produselor alimentare ambalate (paste, biscuiți, băuturi, snacks-uri, produse lactate, mezeluri ambalate, conserve etc.).

LETONIA

Letonia nu dispune de un sistem permanent de plafonare a prețurilor de vânzare cu amănuntul impus de stat pentru produsele alimentare. Prețurile pentru consumatorul final sunt stabilite de piața liberă, care este monitorizată de autoritățile din domeniul concurenței și al protecției consumatorilor. Cu toate acestea, guvernul dispune de mai multe instrumente indirecte sau potențiale de influență.

Astfel, Consiliul de Miniștri a aprobat în 14 ianuarie 2025 primul proiect de lege elaborat de Ministerul Economiei (EM)⁴⁸ care urmărește eliminarea practicilor discriminatorii în stabilirea prețurilor de vânzare cu amănuntul între produsele alimentare fabricate pe plan intern și cele fabricate în străinătate, precum și promovarea practicilor comerciale loiale și a concurenței echitabile pe piața comerțului cu amănuntul cu produse alimentare. Concret, modificările aduse legii impun comercianților cu amănuntul să asigure un tratament egal și nediscriminatoriu al furnizorilor de produse agricole și alimentare, inclusiv în ceea ce privește majorările de preț aplicate produselor provenite de la un furnizor sau un grup de furnizori în

⁴⁷ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2024-12-16:193>

⁴⁸ <https://www.em.gov.lv/en/article/government-supports-first-draft-law-part-ministry-economics-food-price-reduction-plan>

comparație cu produsele echivalente provenite de la alți furnizori. De asemenea, comercianților cu amănuntul li se va interzice modificarea sortimentelor fără o notificare scrisă adresată furnizorului, cu un termen de preaviz de cel puțin 30 de zile, sau de 10 zile în cazul în care modificarea este justificată de nerespectarea clauzelor contractuale. În plus, furnizorii nu vor mai fi obligați să mențină niveluri de stoc pentru cantități care nu au fost convenite sau prevăzute de comerciant cu cel puțin 30 de zile înainte de livrare.

De asemenea, la finalul lunii mai 2025, Ministerul Economiei, Ministerul Agriculturii și reprezentanții industriei alimentare au semnat un memorandum pentru îmbunătățirea disponibilității produselor alimentare⁴⁹. Punctele cheie ale documentului prevăd:

- Coșul de produse la preț redus: comercianții cu amănuntul se angajează să ofere cel puțin un produs la cel mai mic preț în fiecare categorie de produse alimentare. Au fost definite zece categorii de produse alimentare de bază. Aceste produse vor fi schimbate periodic pentru a asigura alimente bogate în nutrienți la prețuri accesibile.
- Instrument digital de comparare a prețurilor: se va promova utilizarea instrumentelor de comparare a prețurilor, permițând consumatorilor să compare cu ușurință prețurile alimentelor între magazine. Au fost deja pregătite modificări ale Legii privind protecția drepturilor consumatorilor pentru a facilita schimbul de date necesar funcționării acestui instrument.
- Promovarea vânzărilor de produse locale: se vor planifica campanii de marketing pentru a populariza produsele alimentare fabricate în Letonia. De asemenea, se va promova o cooperare mai strânsă între fermieri, producători și comercianți cu amănuntul pentru a crește volumul de produse locale vândute.

Memorandumul a fost semnat de Ministerul Economiei, Ministerul Agriculturii, Centrul pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor, Camera de Comerț și Industrie a Letoniei, Asociația Retailerilor Alimentari din Letonia, Federația Producătorilor Alimentari din Letonia, Uniunea Centrală a Producătorilor de Produse Lactate din Letonia, Consiliul de Cooperare al Organizațiilor Agricole și asociația „Zemnieku saeima”.

Punerea în aplicare include analizarea dinamicii prețurilor la produse alimentare, realizarea de sondaje de opinie și colectarea de date privind ponderea produselor locale pe piață.

La o lună de la semnarea memorandumului Ministerul Economiei a anunțat că cele mai mari lanțuri de magazine din țară ofereau deja coșuri de alimente la prețuri reduse. Aceste produse sunt marcate în mod clar, iar informațiile privind disponibilitatea lor sunt furnizate în magazine, online și în broșurile promoționale.

⁴⁹ <https://www.em.gov.lv/en/article/memorandum-signed-improve-food-product-availability>

LITUANIA

În ianuarie 2025, prin ordin al ministrului Agriculturii, Guvernul Republicii Lituania a înființat Consiliul pentru Alimentație⁵⁰, cu scopul de a evalua și controla creșterile prețurilor la alimente⁵¹.

Scopul acestui organism este de a promova un sistem alimentar durabil și echilibrat în Lituania. Funcțiile Consiliului pentru Alimentație sunt:

- monitorizarea continuă a pieței și analiza sectorului alimentar;
- evaluarea rezultatelor monitorizării pieței și propunerea de soluții care să contribuie la o mai mare transparență în stabilirea prețurilor;
- discutarea proiectelor de legislație din sectorul alimentar, din proprie inițiativă sau la cererea Guvernului, și formularea de concluzii și recomandări;
- promovarea și menținerea contactelor între actorii din lanțul de aprovizionare cu alimente (agricultori, întreprinderi alimentare și procesatori, științe agricole și economice).

Consiliul pentru Alimentație reunește 27 de reprezentanți din diverse domenii. Membrii acestuia sunt reprezentanți ai factorilor de decizie, ai producătorilor, ai procesatorilor, ai comercianților, ai mediului științific și ai organizațiilor de consumatori⁵².

Consiliul pentru alimentație își propune să realizeze o analiză cuprinzătoare care să acopere toate etapele lanțului de aprovizionare cu alimente, pentru a identifica cauzele creșterii prețurilor alimentelor și pentru a asigura că prețurile alimentelor sunt transparente și accesibile consumatorilor.

Reuniunile Consiliului Alimentar analizează principalele produse și cele mai consumate (carne, produse lactate etc.), care necesită o analiză mai detaliată a distribuției prețurilor de-a lungul lanțului de aprovizionare cu alimente. Aceste produse sunt propuse de membrii Consiliului Alimentar⁵³.

La un an de la înființarea Consiliului s-a demonstrat faptul că așteptările populației au fost mult prea mari în ceea ce privește rezultatele activității acestui organism⁵⁴, în sensul că prețurile la alimente au continuat să crească, nicidecum nu s-au redus. Ministrul Agriculturii lituanian a explicat public că scopul acestui for este de a asigura prețuri transparente și o distribuție proporțională a valorii pe întregul lanț de aprovizionare cu alimente, astfel încât aceasta să reflecte contribuția și riscurile asumate de fiecare verigă, în special de fermieri, nicidecum reglementarea directă a pieței.

La finalul lunii martie 2026, pe fondul creșterii prețurilor din cauza războiului din Orientul Mijlociu, un parlamentar democrat a propus obligarea Ministerului Economiei și Inovării să monitorizeze constant modificările prețurilor bunurilor și

⁵⁰ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/37fa0c42e00f11ef8cdf2c320e69444?ifwid=8m7ncrzw>

⁵¹ <https://lrv.lt/lt/naujienos/siekiant-ivertinti-ir-suvaldyti-maisto-kainu-augima-bus-steigiama-maisto-taryba/>

⁵² <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/ministras-i-hofmanas-maisto-taryba-stebes-kainu-pokycius-ir-sieks-teisingo-pelno-paskirstymo/>

⁵³ <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/maisto-taryba-pradeda-darba-analizuos-kainu-grandine-ir-ieskos-sprendimu/>

⁵⁴ <https://www.delfi.lt/verslas/naujienos/kainu-augimo-nepazabojo-maisto-taryba-vis-dar-iesko-savokelio-120210160>

serviciilor esențiale⁵⁵. Propunerea vizează scenariul în care dacă prețurile bunurilor și serviciilor esențiale cresc cu peste 30% pe o perioadă de 3 luni, ministrul ar trebui să prezinte urgent Guvernului propuneri pentru măsuri de stabilizare a prețurilor.

POLONIA

În Polonia, se pot stabili prețuri maxime pentru produsele alimentare, deși, deocamdată, astfel de măsuri nu sunt aplicate și rămân ca o soluție excepțională.

Instituirea unui preț maxim este reglementată, printre altele, la articolul 538 din Codul civil⁵⁶, care prevede:

Art. 538. Dacă, la locul și momentul încheierii contractului de vânzare, este în vigoare o dispoziție conform căreia pentru bunurile de un anumit tip sau specie nu poate fi plătit un preț mai mare decât cel stabilit (prețul maxim), cumpărătorul nu este obligat să plătească un preț mai mare, iar vânzătorul care a încasat un preț mai mare este obligat să restituie cumpărătorului diferența încasată.

Acest articol permite anumitor organisme ale administrației publice să impună o limită superioară de preț pentru bunuri de un anumit tip sau specie, pentru a proteja consumatorii împotriva creșterilor excesive de preț, în special în situații de urgență, cum ar fi dezastrele naturale sau stările de urgență.

În Polonia, există, de asemenea, un temei juridic de reglementare a prețurilor prin Legea din 2 martie 2020⁵⁷ privind măsurile speciale legate de prevenirea, combaterea și controlul COVID-19, al altor boli infecțioase și al situațiilor de urgență cauzate de acestea⁵⁸ (așa-numita Lege Covid). Actul normativ permite ministrului responsabil cu economia, în consultare cu miniștrii sănătății și agriculturii, să stabilească prin regulament prețuri maxime sau marje de vânzare cu ridicata și cu amănuntul pentru anumite bunuri sau servicii, inclusiv produse alimentare esențiale pentru îngrijirea sănătății sau pentru costurile de trai ale gospodăriilor. Potrivit articolului 8a, ministrul competent în niveluri de comercializare a mărfurilor poate ține seama de amploarea vânzărilor sau a prestării serviciilor și de condițiile regionale, iar la stabilirea nivelului prețurilor maxime poate lua în considerare nivelul prețurilor din perioada anterioară instituirii stării de urgență epidemic, precum și modificările justificate ale costurilor de producție și aprovizionare. Dispozițiile menționate nu au fost însă aplicate în practică până în prezent.

Pentru a combate inflația, în temeiul Legii din 13 ianuarie 2022 de modificare a Legii privind taxa pe valoarea adăugată⁵⁹, începând cu data de 1 februarie a celui

⁵⁵ https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2882058/ministerija-siuloma-ipareigoti-stebeti-butiniausiu-prekiu-ir-paslaugu-kainas?srsId=AfmBOopxsXd14c-VLIBXcg4eR-8BFsQE_XRuU3QWd58wbDoZrpn_0DBO

⁵⁶ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf>

⁵⁷ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000374/U/D20200374Lj.pdf>

⁵⁸ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000374>

⁵⁹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000196>

an, cota TVA aplicabilă produselor alimentare de bază, precum carnea și peștele și produsele derivate din acestea, laptele și produsele lactate, ouăle, mierea naturală, nuci, legume și fructe și produsele derivate din acestea, grăsimi comestibile de origine animală și vegetală, cereale și produse din cereale, inclusiv pâine și produse de patiserie, anumite formule pentru sugari și copii și lapte pentru alimentația sugarilor și a copiilor, precum și alimente dietetice destinate unor scopuri medicale speciale a fost redusă temporar de la 5 la 0 la sută. Cota de TVA de 5% a fost reinstaurată la 1 aprilie 2024.

PORTUGALIA

În Portugalia, coșul alimentar monitorizat de DECO PROteste⁶⁰, cea mai mare organizație de consumatori din țară, costă 254,99 € în prima săptămână a lunii aprilie 2026, reprezentând o ușoară creștere de 0,60 € față de săptămâna precedentă. De la începutul anului, achiziționarea acestui coș alimentar a costat încă 13,17 euro. În urmă cu doar un an, aceeași achiziție costa cu 16,49 € mai puțin, în timp ce la începutul anului 2022 era posibil să se cheltuiască cu 67,29 € mai puțin.

Coșul esențial, compus din 63 de produse alimentare, este analizat în fiecare miercuri, pe baza prețurilor colectate în ziua precedentă. Acesta include carne, alimente congelate, fructe și legume, produse lactate, alimente și pește. Printre altele, produsele luate în considerare includ curcan, pui, macrou, merluciu, ceapă, cartofi, morcov, banane, măr, portocală, orez, spaghete, zahăr, șuncă, lapte, brânză și unt.

Între 25 martie și 1 aprilie, produsele al căror preț a crescut cel mai mult au fost macroul (29%), roșiile prune (24%) și conopida (17%). Din 5 ianuarie 2022, când Deco PROteste a început această monitorizare, cele mai mari creșteri procentuale au fost înregistrate la carnea de vită pentru înăbușire (124%), varza de Savoia (109%) și ouăle (84%)⁶¹.

Creșterea vertiginoasă a prețurilor din ultima perioadă a dus la presiuni din partea partidelor politice și a companiilor de distribuție asupra Guvernului, cu solicitarea de a se reveni măcar pentru o perioadă la o cotă de TVA de 0 (zero) pentru alimente. Executivul a refuzat însă, iar ministrul Finanțelor a anunțat că este mai degrabă în favoarea alocării unui voucher alimentar destinat familiilor nevoiașe⁶².

⁶⁰ <https://www.deco.proteste.pt/>

⁶¹ https://sicnoticias.pt/economia/2026-04-02-preco-do-cabaz-alimentar-atinge-novo-maximo-conjunto-de-bens-custa-agora-25499-euros-ca76ef84#:~:text=%20Especiais.%20*%20Opini%C3%A3o.

⁶² <https://www.jornaldenegocios.pt/economia/impostos/detalhe/governo-fecha-a-porta-ao-regresso-do-iva-zero-para-bens-alimentares-essenciais#:~:text=Governo%20fecha%20a%20porta%20ao%20regresso%20do,essenciais%20%2D%20Impostos%20%2D%20Jornal%20de%20Neg%C3%B3cios.>

În aprilie 2023 în Portugalia a fost adoptată Legea nr. 17/2023⁶³, care prevedea aplicarea temporară a scutirii de TVA pentru 46 de produse alimentare:

a) Cereale și derivate, tuberculi:

- i. Pâine;
- ii. Cartofi în stare naturală, proaspeți sau refrigerati;
- iii. Paste făinoase și paste uscate similare, cu excepția pastelor umplute;
- iv. Orez (în tărațe, albit, lustruit, glazurat, fiert, transformat în fulgi);

b) Legume și produse proaspete sau refrigerate, uscate, deshidratate sau congelate, chiar dacă au fost gătite în prealabil:

- i. Ceapă;
- ii. Roșii;
- iii. Conopidă;
- iv. Salată verde;
- v. Broccoli;
- vi. Morcov;
- vii. Dovlecel;
- viii. Praz;
- ix. Dovleac;
- x. Frunze de napi;
- xi. varză portugheză;
- xii. Spanac;
- xiii. Nap;
- xiv. Mazăre;

c) Fructe în starea lor naturală:

- i. Mere;
- ii. Banane;
- iii. Portocale;
- iv. Pere;
- v. (v) Pepene galben;

d) Leguminoase uscate:

- i) Fasole roșie;
- ii) Fasole neagră;
- iii) Năut;

e) Produse lactate:

- i) Lapte de vacă în formă naturală, sterilizat, pasteurizat, ultra-pasteurizat, fermentat sau praf;
- ii) Iaurturi sau lapte fermentat;
- iii) Brânzeturi;

f) Carne și organe comestibile, proaspete sau congelate, de:

- i) Porc;
- ii) Pui;
- iii) Curcan;
- iv) Vită;

⁶³ <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/17-2023-211783460>

(g) Pește proaspăt (viu sau mort), refrigerat, congelat, uscat, sărat sau în saramură, cu excepția peștelui afumat sau conservat:

- i) Cod;
- ii) Sardine;
- iii) Merluciu;
- iv) Stavrid negru;
- v) Auriu;
- vi) Macrou;

h) Ton la conservă;

i) Ouă de găină, proaspete, uscate sau conservate;

j) Grăsimi și uleiuri:

- i) Ulei de măsline;
- ii) Uleiuri vegetale direct comestibile și amestecuri ale acestora (uleiuri comestibile);
- iii) Unt;

k) Băuturi și iaurturi pe bază de plante, fără lapte sau produse lactate, fabricate din nuci, cereale sau preparate din cereale, fructe, legume sau produse horticoale;

l) Produse dietetice destinate nutriției enterale (alimentarea prin sondă) și produse fără gluten pentru pacienții cu boală celiacă.

Deși inițial trebuia să fie aplicată până în octombrie 2023, măsura a fost prelungită pentru tot parcursul anului respectiv.

SLOVENIA

Guvernul din Slovenia a adoptat la începutul lunii aprilie 2026 o schiță prealabilă pentru măsurile de intervenție menite să limiteze consecințele crizei energetice iminente⁶⁴. Ministrul Agriculturii a menționat o reducere a TVA-ului la produsele alimentare de bază pentru a atenua potențialele creșteri ale prețurilor la alimente.

Calendarul introducerii măsurii nu este încă cunoscut și nu a fost specifică cu privire la valoarea TVA-ului care s-ar aplica, dar a confirmat că în discuții se menționează o cotă de 5%. În Slovenia, produsele alimentare de bază au în prezent o cotă redusă de TVA de 9,5%.

De asemenea, Guvernul are în vedere posibilitatea creării unei liste de necesități de bază, pe care statul ar putea să o influențeze din perspectiva politicii de prețuri⁶⁵. Se menționează reglementarea marjelor, a sarcinilor fiscale și constituirea de rezerve de materii prime cheie, cum ar fi îngrășămintele și semințele.

Anul 2022 a fost marcat în Slovenia de prețuri mai mari la alimente și electricitate, gaze și alți combustibili. Datele oficiale arată că bunurile au crescut cu 11,5% într-un an, iar serviciile cu 7,7%. Bunurile de consum zilnic au crescut

⁶⁴ <https://www.rtvsl.si/slovenija/med-mogocimi-ukrepi-za-blazenje-energetske-krize-tudi-znizanje-ddv-ja-za-osnovna-zivila/778273>

⁶⁵ <https://luder.si/vlada-pripravljaja-podlago-za-regulacijo-cen-hrane-in-energentov/>

cu 14,5%, bunurile de folosință îndelungată cu 8,2%, iar bunurile semi-durabile au fost mai scumpe cu 3,8%. Inflația în 2022 a fost de 10,3%, față de 4,9% în anul precedent⁶⁶. Motivul pentru care inflația a fost atât de mare în 2022 s-a datorat în principal creșterii prețurilor la alimente și băuturi nealcoolice. Acestea au contribuit cu 3,1 puncte procentuale la inflație. Creșterile prețurilor la alimente și băuturi nealcoolice au fost de 18,6% în 2022. Creșterile prețurilor la energie electrică, gaze și alți combustibili (au crescut cu 18%) au avut un impact de 1,4 puncte procentuale. Creșterea prețurilor la locuințe și echipamente de uz casnic, precum și la întreținerea curentă a locuințelor (12,9%) a crescut inflația cu 1 punct procentual.

În perioada critică 2022–2023, printre măsurile avute în vedere era luată în considerare și introducerea unei reglementări directe a prețurilor la alimente. Cu toate acestea, în țările care au implementat astfel de măsuri s-a manifestat o rezistență substanțială – în special din partea instituțiilor externe, inclusiv la nivelul UE. În consecință, Guvernul Republicii Slovenia a optat pentru o abordare mai moderată și compatibilă cu piața.

În toamna anului 2022, Ministerul Agriculturii, Silviculturii și Alimentației, în colaborare cu Direcția pentru Alimentație și Pescuit, a lansat un nou site web și un instrument online destinate monitorizării prețurilor la o serie de produse alimentare. Obiectivul principal a fost acela de a sprijini consumatorii prin sporirea transparenței și facilitarea luării unor decizii mai informate în ceea ce privește achiziționarea produselor alimentare⁶⁷.

Această inițiativă a fost una dintre numeroasele măsuri adoptate de Guvernul Republicii Slovenia ca răspuns la creșterea prețurilor la produse alimentare, determinată parțial de majorarea costurilor energiei. Campania a instituit un sistem de monitorizare și comparare a prețurilor produselor din 15 categorii de alimente de bază și 14 categorii suplimentare. O selecție a acestor produse a fost publicată pe site-ul web „Our Super Food”⁶⁸, iar un instrument de comparare dedicat a fost pus la dispoziție la adresa www.primerjaj-cene.si (în prezent inactiv).

Măsura s-a dovedit eficientă pe durata aplicării sale, determinând guvernul să facă un pas mai departe prin lansarea unei noi platforme, „*Compararea prețurilor produselor între comercianți*” (care, de asemenea, nu mai funcționează în forma sa inițială). Acest instrument a extins aria de acoperire a monitorizării prețurilor prin includerea datelor provenite din stocurile magazinelor fizice și din magazinele online, oferind astfel consumatorilor posibilitatea de a compara mii de produse alimentare de la mai mulți comercianți.

Pe durata proiectului (până la 31 decembrie 2023) s-au efectuat analize săptămânale și lunare, comparând disponibilitatea produselor și tendințele prețurilor în funcție de origine, calitate, marcă și alți parametri relevanți. Rezultatele acestor analize au fost puse la dispoziția publicului, gratuit, pe site-

⁶⁶ <https://data.si/blog/inflacija-v-2022/>

⁶⁷ Conform răspunsului Parlamentului din Slovenia la ECPRD 6104

⁶⁸ <https://www.nasasuperhrana.si/>

urile web menționate anterior. Monitorizarea zilnică a prețurilor a acoperit următoarele categorii de produse alimentare și agricole:

- 1) Ouă
- 2) Lapte și produse lactate
- 3) Băuturi răcoritoare
- 4) Carne și produse din carne
- 5) Alimente pentru micul dejun
- 6) Pâine proaspătă
- 7) Produse congelate
- 8) Alimente de bază
- 9) Băuturi pentru micul dejun
- 10) Legume
- 11) Meniu sărat
- 12) Mâncăruri din țări străine
- 13) Meniu dulce
- 14) Paste, orez și supe
- 15) Diete speciale
- 16) Fructe
- 17) Fructe de mare Mâncare pentru bebeluși
- 18) Conserve, murături și produse alimentare preparate

Programul a evidențiat inițial o creștere semnificativă a prețurilor produselor alimentare de bază, determinată de presiunile inflaționiste și de impactul războiului din Ucraina. Obiectivul principal al Guvernului Republicii Slovenia a fost protejarea categoriilor cele mai vulnerabile ale populației.

Începând cu 1 ianuarie 2024, programul a fost înghețat, deoarece prețurile alimentelor nu mai erau principalul factor al inflației. În prima jumătate a anului 2024, inflația a fost semnificativ mai scăzută decât în 2023, parțial datorită unei scăderi a creșterii prețurilor alimentelor. Inflația prețurilor alimentelor a contribuit cu 2,9 puncte procentuale la inflația generală în 2023, comparativ cu doar 0,7 puncte procentuale în 2024. Ministerul Agriculturii a efectuat, de asemenea, o comparație ajustată la inflație pentru întreaga perioadă de monitorizare – din septembrie 2022 până la recensământul final de la sfârșitul anului 2023 – constatând că „în acea perioadă, prețurile alimentelor au crescut cu 9,2 %, în timp ce coșul produselor cele mai ieftine a devenit cu 54,4 % mai ieftin”.

SPANIA

Având în vedere creșterea prețurilor la alimente din ultimii ani, guvernul spaniol a recurs la măsuri fiscale temporare pentru a modera prețurile. În acest sens, Executivul a adoptat o serie de măsuri menite să garanteze familiilor și grupurilor vulnerabile accesul la produsele alimentare de bază.

Astfel, Decretul-lege regal 20/2022⁶⁹ privind măsurile de răspuns la consecințele economice și sociale ale războiului din Ucraina și de sprijinire a reconstrucției insulei La Palma și a altor situații vulnerabile a eliminat TVA-ul pentru produsele proaspete care beneficiau deja de o cotă redusă de 4% (pâine, lapte, brânză, ouă, fructe, legume, leguminoase, tuberculi și cereale) și a redus cota pentru uleiul din semințe și paste de la 10% la 5%, permițând o reducere a prețului produselor alimentare de bază și esențiale (art. 72).

Această reducere fiscală a fost prelungită până la 30 septembrie 2024 prin Decretul-lege regal nr. 4/2024 din 26 iunie⁷⁰, care prelungește anumite măsuri menite să abordeze consecințele economice și sociale ale conflictelor din Ucraina și Orientul Mijlociu și adoptă măsuri urgente în domeniile fiscal, energetic și social, fiind, de asemenea, consolidată prin reducerea cotei aplicabile uleiului de măsline de la 5% la 0% (art. 1). În plus, Legea TVA a fost modificată pentru a include acest ulei printre produsele alimentare de bază, astfel încât acesta să fie impozitat permanent la cota super-redușă (4%).

Începând cu 1 octombrie 2024 și până la 31 decembrie 2024, cota de 0% pentru produsele alimentare de bază (inclusiv uleiul de măsline) a fost stabilită la 2%, iar cota de 5% pentru uleiul din semințe și paste majorată la 7,5%.

În ianuarie 2025, produsele de bază și-au recăpătat cota inițială de TVA de 4% sau 10%.

La începutul lunii februarie 2026, Consiliul de Miniștri a aprobat un decret-lege regal care va permite Guvernului Spaniei să plafoneze prețurile serviciilor sau produselor într-o situație de urgență care modifică în mod excepțional cererea și oferta⁷¹. În aceste situații, creșterile de prețuri sunt interzise, iar acestea nu pot depăși prețul maxim pe care l-au avut în ultimele 30 de zile și nici nu pot depăși media acelor 30 de zile cu 50%.

SUEDIA

Începând cu 1 aprilie 2026 Suedia a redus TVA-ul la alimente la jumătate, de la 12% la 6%⁷². Reducerea este temporară, până la 31 decembrie 2027, și se aplică majorității alimentelor, inclusiv cărnii, legumelor și băuturilor nealcoolice. Reducerea TVA-ului la alimente face parte din pachetul guvernamental privind prețurile alimentelor⁷³, prezentat în legătură cu bugetul de toamnă.

⁶⁹ <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-22685>

⁷⁰ https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2024-12944#

⁷¹ <https://www.dsca.gob.es/es/comunicacion/notas-prensa/gobierno-podra-topar-precios-evitar-abusos-consumidores-situaciones>

⁷² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/tillfalligt-sankt-mervardesskatt-pa-livsmedel_hd01sku9/

⁷³ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/09/matprispaket-for-billigare-matkassar/>

Scopul reducerii este de a consolida finanțele și puterea de cumpărare a gospodăriilor după ultimii ani de inflație și creștere a prețurilor alimentelor. Conform calculelor guvernamentale, reducerea înseamnă că o familie cu copii poate economisi 6.500 SEK pe an la achizițiile de alimente. Se estimează că această reformă va costa statul 37 de miliarde de coroane suedeze în venituri reduse în perioada 2026–2027⁷⁴.

Alcoolul, tutunul, hrana pentru animale de companie și bunurile de uz casnic nu sunt incluse. De asemenea, nu sunt incluse alimentele consumate la fața locului, de exemplu la un restaurant sau o cafenea. Contextul deciziei este creșterea bruscă a prețurilor la alimente din ultimii ani. Potrivit guvernului, reducerea TVA-ului la alimente este o măsură menită să:

- reducă presiunea costurilor asupra gospodăriilor
- consolideze puterea de cumpărare, în special pentru persoanele cu venituri mici și medii
- atenueze efectele inflaționiste.

Se așteaptă ca reducerea să ducă la prețuri mai mici în magazine, deși amploarea exactă a reducerii de preț poate varia în funcție de produs și de furnizor.

Problema prețurilor ridicate la alimente a făcut, de asemenea, obiectul dezbaterilor politice în Riksdag⁷⁵. De exemplu, Partidul de Stânga a depus o propunere legislativă menită să contracareze ceea ce a descris drept prețuri excesive la alimente. Cu toate acestea, această propunere nu a dat naștere niciunui proces legislativ în curs.⁷⁶

ȚĂRILE DE JOS

În Țările de Jos, guvernul poate interveni în stabilirea prețurilor numai în cazul unei situații de urgență neprevăzute care afectează economia națională. În acest caz, guvernul poate interzice comercializarea bunurilor și serviciilor la prețuri mai mari decât un anumit nivel. Circumstanțele și condițiile exacte pentru aplicarea unei astfel de măsuri sunt prevăzute în Legea olandeză privind prețurile⁷⁷.

În Țările de Jos există 3 cote de TVA⁷⁸: 0%, 9% și 21%. Cota de 9% este denumită și cota redusă. Această cotă se aplică multor produse sau servicii obișnuite, precum alimente și băuturi, produse și servicii agricole, medicamente, cărți, ziare și reviste.

⁷⁴ <https://www.livsmedelsforetagen.se/nyheter/fragor-och-svar-om-den-sankta-matmomsen/>

⁷⁵ https://www.riksdagen.se/en/webb-tv/video/interpellationsdebatt/okande-matpriser_hc10477/

⁷⁶ <https://data.riksdagen.se/fil/1CB01B7C-6B5F-4166-9CDC-38AB193C7F22>

⁷⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0002353/2022-05-28/0>

⁷⁸ https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontenten/belastingdienst/business/vat/vat_in_the_netherlands/calculating_vat/vat_tariffs

În 2022, guvernul de atunci intenționa să analizeze modalitățile de reducere a cotei de TVA pentru legume și fructe la 0% în timp util (și de majorare a taxelor pe zahăr și băuturile cu conținut ridicat de zahăr). Decizia privind aplicarea unei cote de TVA de 0% pentru legume și fructe a fost amânată din cauza căderii guvernului⁷⁹.

În ultimii ani, mai multe amendamente parlamentare și moțiuni privind o cotă de TVA de 0% pentru legume și fructe (neprelucrate) au fost respinse de Camera Reprezentanților din Țările de Jos.

Începând cu 1 ianuarie 2024, acciza pe băuturile nealcoolice, precum limonada, băuturile răcoritoare și berea fără alcool, a fost majorată, iar acciza pe apa minerală a fost eliminată.

UNGARIA

Guvernul ungar a introdus temporar un plafon al prețurilor pentru anumite produse alimentare de bază începând cu 1 februarie 2022. Lista produselor alimentare cu preț plafonat a fost extinsă în noiembrie 2022. Plafonul prețurilor alimentelor a fost prelungit de mai multe ori și a fost în vigoare până la 1 august 2023. Plafonul prețurilor la produse alimentare a vizat următoarele produse:

- zahăr granulat
- făină fină de grâu (BL 55)
- ulei de floarea-soarelui rafinat (pentru gătit)
- pulpa de porc
- piept de pui, spata de pui, aripi de pui
- lapte de vacă tratat termic la temperatură ultraînaltă, cu un conținut de grăsime de 2,8
- ouă de găină
- cartofi de masă, cu excepția cartofilor noi

Decretul guvernamental nr. 6/2022. (I. 14.) privind aplicarea diferită a *Legii LXXXVII din 1990 privind stabilirea prețurilor în timpul stării de urgență*⁸⁰ impune ca cel puțin cantitatea medie zilnică a produselor vizate în 2021 să fie menținută pe rafturi în fiecare zi a săptămânii. Cei care încalcă regulamentul se pot confrunta cu o închidere de șase luni și o amendă de până la 3 milioane HUF.

Pentru a combate inflația alimentară, guvernul maghiar a negociat cu reprezentanții marilor lanțuri de retail în vederea reducerii prețurilor la alimente iar apoi a introdus o înghețare a marjei de profit pentru prețurile a 30 de produse alimentare de bază. Măsura de înghețare a marjei de profit, care a intrat în vigoare la 17 martie 2025, se aplică celor 30 de produse alimentare de bază pe care majoritatea gospodăriilor maghiare le achiziționează în mod regulat. Esența măsurii este că comercianții cu amănuntul pot aplica o marjă de profit maximă de 10%. Prin urmare,

⁷⁹ Conform răspunsului parlamentului olandez la ECPRD 6104

⁸⁰ <https://njt.hu/jogszabaly/2022-6-20-22>

aceasta nu este o înghețare „clasică” a prețurilor, deoarece nu fixează prețul final al produselor, ci se aplică asupra marjei unui produs (cu alte cuvinte: profitul comercianților cu amănuntul pe produs).

Produsele afectate de marja de preț a produselor alimentare sunt următoarele:

- Piept de pui;
- Pulpe de pui;
- Coadă de pui;
- Aripi de pui;
- Pui întreg;
- Piept de curcan;
- Pulpe de porc;
- Cotlet de porc;
- Coaste de porc;
- Grăsime de porc;
- Lapte de vacă UHT cu 1,5% conținut de grăsime;
- Lapte de vacă UHT cu 2,8% conținut de grăsime;
- Lapte de vacă ESL cu 1,5% conținut de grăsime;
- Lapte de vacă ESL cu 2,8% conținut de grăsime;
- Unt;
- Smântână;
- Iaurt natural;
- Iaurt cu fructe;
- Brânză trapistă;
- Brânză de vacă;
- Margarină;
- Ulei de floarea-soarelui și de rapiță;
- Făină fină BL 55;
- Făină pentru patiserie BFF 55;
- Zahăr granulat (zahăr alb);
- Usturoi;
- Cartofi de consum, alții decât cartofii noi;

- Ouă proaspete de găină din specia *Gallus domesticus* (cu excepția ouălor fertilizate destinate incubăției).

În plus, guvernul a stabilit proporția produselor cu marcă proprie în regulament. Potrivit Decretului guvernamental nr. 42/2025 (11 martie)⁸¹ controalele vor fi efectuate de autoritatea pentru protecția consumatorilor, iar în cazul încălcării obligației privind marja, autoritatea va aplica, de regulă, o amendă de 5 000 000 HUF pentru fiecare categorie de produse. În plus, orice abatere de la proporția produselor de marcă proprie (creșterea proporției produselor de marcă proprie în categoriile respective) va fi, de asemenea, sancționată.

Anul acesta, după izbucnirea conflictului din Orientul Mijlociu, guvernul maghiar a luat măsura de introducere a prețului protejat la benzinării, reglementând prețul benzinei la 595 de forinți iar al motorinei la 615 forinți înainte ca majorarea prețurilor să se poată extinde și produselor alimentare⁸².

WEBOGRAFIE

Răspunsuri la ECPRD 6104 +

ROMÂNIA

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/275782>

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/278022>

BULGARIA

<https://www.mzh.government.bg/bg/normativni-aktove/proekti-na-normativni-aktove/proekt-na-reshenie-na-ministerskiya-svet1306/>

<https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166035>

<https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166790>

CROAȚIA

https://www.zakon.hr/z/3157/zakon-o-uvodenju-eura-kao-sluzbene-valute-u-republici-hrvatskoj#google_vignette

https://mingo.gov.hr/UserDocsImages/slike/Vijesti/2022/Eti%C4%8Dki%20kodeks-tekst-final_2022.pdf

<https://mzozt.gov.hr/vijesti/pracenje-kretanja-cijena-roba-i-usluga-u-kunama-i-u-eurima-u-republici-hrvatskoj-u-studenom-2023/9531>

<https://vlada.gov.hr/ministar-filipovic-predstavio-aplikaciju-kretanje-cijena-od-danas-dostupna-gradjanima/37827>

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_01_3_37.html

<https://www.zakon.hr/c/vijest/57979/nn-107-2023-%2815.9.2023.%29%2C-odluka-o-izravnim-mjerama-kontrole-cijena-odredenih-proizvoda-u-trgovini-na-malo>

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2025_02_17_166.html

https://www.zakon.hr/z/842/zakon-o-iznimnim-mjerama-kontrole-cijena#google_vignette

⁸¹ <https://njt.hu/jogszabaly/2025-42-20-22>

⁸² <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2026/03/vedett-ar-benzinkut-kormany-energiavalsag-elelmiszer>

CIPRU

https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2025_1_19/full.html
https://cylii.org/document?id=/cy/legis/kdp/arith/2025/2025_1_57.pdf
https://cylii.org/document?id=/cy/legis/kdp/arith/2026/2026_1_1.pdf

CEHIA

<https://ekonomickydenik.cz/potravinovy-ombudsman-v-akci/>
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-526>

ESTONIA

<https://majandus.postimees.ee/8334869/poorane-hinnatous-eestis-kallines-toit-kumne-aastaga-kaks-korda-kiiremini-kui-euroaalal-keskmiselt>
<https://www.err.ee/1609975974/liqi-toidu-kaibemaksu-alandamine-oleks-rumal-otsus>
<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/508012025002/consolide>
<https://www.ttja.ee/en>

GERMANIA

<https://dserver.bundestag.de/btd/21/005/2100529.pdf>
https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gwb/index.html
<https://www.gesetze-im-internet.de/agrarmsg/index.html>
<https://www.spiegel.de/wirtschaft/unternehmen/spd-fordert-deutschlandkorb-fuer-guenstige-lebensmittel-so-reagieren-die-supermaerkte-a-b8b6b2ad-0b15-4465-8d6e-e816f89096b9>
<https://www.mdr.de/nachrichten/deutschland/wirtschaft/deutschland-korb-lebensmittel-preise-kritik-100.html>

GRECIA

<https://www.ertnews.gr/featured/anakoinothikan-ta-plafon-se-kaysima-kai-souper-market-eos-kai-5-ekat-eyro-ta-prostima-gia-tin-aisxrokerdeia/>
<https://www.ertnews.gr/eidiseis/oikonomia/metra-kata-tis-aisxrokerdeias-pos-tha-efarmostei-to-plafon-se-trofima-kai-kaysima/>
<https://www.taxheaven.gr/circulars/24129/ario-70776-4-7-2016>
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/915427/nomos-5055-2023>
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/904922/nomos-5045-2023>

IRLANDA

<https://www.ccpc.ie/>
<https://revisedacts.lawreform.ie/eli/2007/act/19/revised/en/html>
<https://www.irishstatutebook.ie/eli/2022/act/37/enacted/en/html>
<https://www.irishstatutebook.ie/eli/2002/si/639/made/en/print>
<https://www.irishstatutebook.ie/eli/2022/si/597/made/en/print>
<https://www.ccpc.ie/business/help-for-business/guidelines-for-business/price-reductions/>
<https://www.revenue.ie/en/tax-professionals/tdm/value-added-tax/part03-taxable-transactions-goods-ica-services/Goods/vat-on-food-and-drink-supplied-by-wholesalers-and-retailers.pdf>
<https://www.irishstatutebook.ie/eli/2023/act/19/section/12/enacted/en/html>
<https://pdf.browsealoud.com/PDFViewer/Desktop/viewer.aspx?file=https://pdf.browsealoud.com/StreamingProxy.ashx?url=https://www.irishstatutebook.ie/pdf/2025/en.si.2025>

[.0629.pdf&opts=www.irishstatutebook.ie#langidsrc=en-ie&locale=en-ie&dom=www.irishstatutebook.ie](#)

ITALIA

<https://giornalegiuridico.it/prezzi-alimentari-alle-stelle-lagcm-apre-unindagine-sulla-grande-distribuzione/>

<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legge:2023-01-14;5>

<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2023-03-10;23>

<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2024-12-16;193>

LETONIA

<https://www.em.gov.lv/en/article/government-supports-first-draft-law-part-ministry-economics-food-price-reduction-plan>

<https://www.em.gov.lv/en/article/memorandum-signed-improve-food-product-availability>

LITUANIA

[https://e-](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/37fa0c42e00f11ef8cdf2c320e69444?jfwid=8m7ncrzwb)

[seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/37fa0c42e00f11ef8cdf2c320e69444?jfwid=8m7ncrzwb](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/37fa0c42e00f11ef8cdf2c320e69444?jfwid=8m7ncrzwb)

<https://lrv.lt/lt/naujienos/siekiant-ivertinti-ir-suvaldyti-maisto-kainu-augima-bus-steigiama-maisto-taryba/>

<https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/ministras-i-hofmanas-maisto-taryba-stebes-kainu-pokycius-ir-sieks-teisingo-pelno-paskirstymo/>

<https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/maisto-taryba-pradeda-darba-analizuos-kainu-grandine-ir-ieskos-sprendimu/>

<https://www.delfi.lt/verslas/naujienos/kainu-augimo-nepazabojo-maisto-taryba-vis-dar-iesko-savo-kelio-120210160>

https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2882058/ministerija-siuloma-ipareigoti-stebeti-butinausiu-prekiu-ir-paslaugu-kainas?srsId=AfmBOopxsXd14c-VLIBXcg4eR-8BFsQE_XRuU3QWd58wbDoZrpn_0DBO

POLONIA

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000374/U/D20200374Lj.pdf>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20200000374>

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000196>

PORTUGALIA

<https://www.deco.proteste.pt/>

https://sicnoticias.pt/economia/2026-04-02-preco-do-cabaz-alimentar-atinge-novo-maximo-conjunto-de-bens-custa-agora-25499-euros-ca76ef84#:~:text=%20Especiais.%20*%20Opini%C3%A3o.

[https://www.jornaldenegocios.pt/economia/impostos/detalhe/governo-fecha-a-porta-ao-regresso-do-iva-zero-para-bens-alimentares-essenciais#:~:text=Governo%20fecha%20a%20porta%20ao%20regresso%20do,essen](https://www.jornaldenegocios.pt/economia/impostos/detalhe/governo-fecha-a-porta-ao-regresso-do-iva-zero-para-bens-alimentares-essenciais#:~:text=Governo%20fecha%20a%20porta%20ao%20regresso%20do,essenciais%20%2D%20Impostos%20%2D%20Jornal%20de%20Neg%C3%B3cios.)

[ciais%20%2D%20Impostos%20%2D%20Jornal%20de%20Neg%C3%B3cios.](https://www.jornaldenegocios.pt/economia/impostos/detalhe/governo-fecha-a-porta-ao-regresso-do-iva-zero-para-bens-alimentares-essenciais#:~:text=Governo%20fecha%20a%20porta%20ao%20regresso%20do,essenciais%20%2D%20Impostos%20%2D%20Jornal%20de%20Neg%C3%B3cios.)

<https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/17-2023-211783460>

SLOVENIA

<https://www.rtv.slo.si/slovenija/med-mogocimi-ukrepi-za-blazenje-energetske-krize-tudi-znizanje-ddv-ja-za-osnovna-zivila/778273>

<https://lider.si/vlada-pripravlja-podlago-za-regulacijo-cen-hrane-in-energentov/>
<https://data.si/blog/inflacija-v-2022/>
<https://www.nasasuperhrana.si/>

SPANIA

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-22685>
https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2024-12944#
<https://www.dsca.gob.es/es/comunicacion/notas-prensa/gobierno-podra-topar-precios-evitar-abusos-consumidores-situaciones>

SUEDIA

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/tillfalligt-sankt-mervardesskatt-pa-livsmedel_hd01sku9/
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/09/matprispaket-for-billigare-matkassar/>
<https://www.livsmedelsforetagen.se/nyheter/fragor-och-svar-om-den-sankta-matmomsen/>
https://www.riksdagen.se/en/webb-tv/video/interpellationsdebatt/okande-matpriser_hc10477/
<https://data.riksdagen.se/fil/1CB01B7C-6B5F-4166-9CDC-38AB193C7F22>

ȚĂRILE DE JOS

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0002353/2022-05-28/0>
https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontenten/belastingdienst/business/vat/vat_in_the_netherlands/calculating_vat/vat_tariffs

UNGARIA

<https://njt.hu/jogszabaly/2022-6-20-22>
<https://njt.hu/jogszabaly/2025-42-20-22>
<https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2026/03/vedett-ar-benzinkut-kormany-energiavalsag-elelmiszer>